

УДК 81:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-1-53>

Тетяна ЗАДОРЖНА,

orcid.org/0000-0002-4634-7339

старший викладач кафедри сучасних мов

Миколаївського національного університету кораблебудування

імені адмірала Макарова

(Миколаїв, Україна) itata240@gmail.com

МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE-СЕРВІСІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті зазначено, що в сучасних соціально-освітніх умовах постає нагальна потреба розробки методик та нових підходів у викладенні та вивченні іноземної мови у закладах вищої освіти. Це питання виникає вже протягом багатьох років, але все ще залишається актуальним, недостатньо вивченим та систематизованим серед фахівців освітньої сфери. У цьому контексті зазначено, що мобільні додатки, застосунки, окремі веб-ресурси далеко не завжди можуть забезпечити виконання поставлених завдань та вирішення виникаючих проблем. Проаналізовано наукову літературу з даного питання та з'ясовано, що багатьма зарубіжними й вітчизняними дослідниками вивчаються особливості використання Google-сервісів, їх вплив на організацію освітнього процесу та на засвоєння студентами матеріалу. Тобто зроблено висновок про високий рівень зацікавленості фахівців цієї сфери в даному питанні. Окреслено мету статті, яка передбачає аналіз та систематизація особливостей та перспектив використання платформи Google з усіма доступними сервісами для більш ефективного викладення матеріалу та проведення занять під час вивчення у закладах вищої освіти іноземних мов, зокрема англійської. перелічено досліджувані платформи, їх особливості та наведено відповідні джерела інформації, де викладено матеріал з приводу використання даних сервісів. Серед основних платформ проаналізовано можливості роботи з Gmail, Google Class, Google Meet, Google Drive, Google Translate, Google Forms, Google Slides, Google Calendar. Окреслено особливості використання кожного із зазначених сервісів, описано можливості, які надає кожен сервіс. Окреслено переваги, які мають платформи, порівняно з іншими аналогічними сервісами. Наведено можливості поєднання функціоналу окремих послуг Google між собою та впровадження комплексної роботи з досліджуваними ресурсами. Зроблено висновок про необхідність подальшого дослідження перспектив використання сервісів для впровадження в навчальну роботу Google-сервісів, аналіз додаткових функцій платформ та ефективності комплексного застосування нових методик, які включають роботу з онлайн-послугами та додатками Google.

Ключові слова: *заклад вищої освіти, іноземна мова, Google-сервіс, онлайн-навчання, вища освіта.*

Tetiana ZADOROZHNA,

orcid.org/0000-0002-4634-7339

Senior Lecturer at the Department of Modern Languages

Mykolaiv National University of Shipbuilding named after Admiral Makarov

(Mykolaiv, Ukraine) itata240@gmail.com

POSSIBILITIES AND PROSPECTS OF USING GOOGLE SERVICES DURING TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article states that in modern socio-educational conditions there is an urgent need to develop methods and new approaches to teaching and learning a foreign language in institutions of higher education. This question has been arisen for many years, but it still remains relevant, insufficiently studied and systematized among specialists in the field of education. In this context, it is stated that mobile applications and individual web resources are not always able to ensure the fulfillment of assigned tasks and the resolution of emerging problems. The scientific literature on this issue was analyzed and it was found that many foreign and native researchers are studying the specifics of using Google services, their impact on the organization of the educational process and on students' assimilation of the material. That is, a conclusion was made about the high level of interest of specialists in this field in this issue. The purpose of the article is outlined, which involves the analysis and systematization of the features and prospects of using the Google platform with all available services for more effective presentation of material and conducting classes during studies in institutions of higher education of foreign languages, in particular English. The researched platforms, their features are listed, and relevant sources of information are given, where the material about the use of these services is presented. Among the main platforms, the possibilities of working with Gmail, Google Class, Google Meet, Google Drive, Google Translate, Google Forms, Google Slides, Google Calendar were analyzed. The specifics of using each of the specified services are outlined,

the possibilities provided by each service are described. The advantages of platforms compared to other similar services are outlined. Possibilities of combining the functionality of individual Google services with each other and implementing integrated work with the studied resources are presented. A conclusion was made about the need for further research into the prospects of using services for the introduction of Google services into educational work, analysis of additional functions of the platforms and the effectiveness of the complex application of new methods, which include work with online services and Google applications.

Key words: higher education institution, foreign language, Google service, online education, higher education.

Постановка проблеми. Сучасні соціальні та соціально-педагогічні умови, що склалися в усьому світі, зокрема, в Україні вимагають нових підходів та методик викладання та навчання у закладах вищої освіти. Пандемія COVID-19 та вторгнення російських військ на територію нашої держави зумовили необхідність впровадження нових форм навчання. Це створює нові проблеми викладачам середньої та вищої освіти та робить нові виклики фахівцям освітньої сфери.

З цією проблемою стикнулися викладачі усіх дисциплін на всіх спеціальностях без винятку. Однак викладання іноземної мови, особливо на немовних спеціальностях з професійним спрямуванням, вимагало нових підходів та впровадження інноваційних технологій ще задовго до вимушених умов онлайн-навчання. Не дивлячись на великий досвід фахівців різних країн світу, проблема пошуку нових методик й на сьогодні залишається актуальним питанням. Викладання іноземної мови включає необхідність підвищувати вміння та навички різних напрямлень, тому безпосередній контакт викладача та здобувачів освіти, а також впровадження інтерактивних засобів викладання та засвоєння матеріалу. До того ж вивчення іноземної мови у сучасних умовах є необхідною умовою для виховання якісних та високоосвічених фахівців усіх без виключення спеціальностей. Вільне володіння іноземною, зокрема англійською, мовою є закономірною потребою для розширення міжнародних відносин спеціалістів різних сфер та можливості отримати високооплачуваної роботи.

Мобільні додатки та програми для освіти далеко не завжди можуть повністю забезпечити ефективну роботу та зв'язок викладачів і студентів. Пошук та створення комплексних засобів організації освітнього процесу залишається дуже важливою та нагальною проблемою сфери навчання в університетах та вищих школах. Сервіси Google є віртуальним простором, який забезпечує всі базові можливості та дає можливість безкоштовно користуватись продуктами й платформами без обмежень у часі. В цьому контексті дослідження всіх можливостей та перспектив впровадження використання даних сервісів у процесі вищої освіти набуває великого значення.

Аналіз досліджень. Доступність та поширення продуктів Google дає можливість фахівцям з різних країн світу вільно використовувати ці засоби. На сьогодні ми можемо спостерігати високий рівень зацікавленості як викладачів, так і здобувачів вищої освіти використання даних продуктів у власній практиці. В багатьох дослідженнях впровадження онлайн-платформ Гугл у навчальний процес стосується саме викладання іноземних мов у зв'язку з широким колом потреб для якісного підвищення рівня знань та навичок здобувачів вищої освіти і відповідного кола можливостей, які надаються вищеописаними сервісами.

Серед зарубіжних діячів освітньої сфери активним вивченням питання використання Google-сервісів у своїй професійній діяльності займаються Лорна Уден та Алі Махді Овейд. Вони, власне, вивчають особливості використання додатків Google в контексті вищої освіти у різних напрямках (Owayid, Uden, 2014). Значний інтерес у даному питанні виникає у спеціалістів даної сфери з Бенінського університету, зокрема в Олександра О'Асомби. Він займається вивченням результатів використання Google-сервісів у навчанні студентів різних спеціальностей (Asomba, 2015).

Серед вітчизняних фахівців інтенсивними дослідженнями в даній сфері займаються Гладкова В., Панченко А. та Панченко Г. У своїх роботах вони окреслюють необхідність та перспективи розроблення методик використання Google-сервісів у освітньо-практичній діяльності (Гладкова, Панченко, Панченко, 2017). У своїй науково методичній роботі багато уваги приділяє вивченню напрямків використання платформ Google викладачі Войтович Н. В. та Найдьонова А. В. У своїй науково-методичній роботі викладачі висвітлюють можливості впровадження даних сервісів для навчання на всіх рівнях освіти: початковій, середній, вищій (Войтович, Найдьонова, 2017).

Науковець в сфері педагогіки Беседіна С.В. займається використанням у освітньому процесі сервісів Google як інноваційних засобів хмарних технологій (Беседіна, 2020). Романишина О.Я. та Гура А.М. у своїй викладацькій діяльності вивчають використання сервісів для підготовки майбутніх фахівців та для успішного засвоєння мате-

ріалів (Романишина, Гура, 2019). Карпенко А., у свою чергу, висвітлює аспекти використання Google в процесі інформатизації закладів вищої освіти (Карпенко, 2019).

Не дивлячись на потужну літературно-джерельну базу з даного питання, комплексних методик та рекомендацій по використанню різних сервісів Google все ще недостатньо для максимально ефективного та повноцінного впровадження їх у навчальну практику в процесі освіти. Саме тому дослідження можливостей та перспектив їх використання є релевантним питанням для закладів вищої освіти України.

Мета статті. Основною метою даної статі є аналіз та систематизація особливостей використання основних Google-сервісів під час викладання іноземної мови у закладах вищої освіти; оцінка можливостей та перспектив використання даних сервісів у цьому напрямку. Це передбачає збір практичних знань та опис досвіду використання основних сервісів та додатків Google у ході викладання іноземної мови, зокрема англійської, а також у ході забезпечення найбільш ефективного освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. У ході дослідження було використано наступні сервіси Google: Gmail, Google Class, Google Meet, Google Drive, Google Translate, Google Forms, Google Slides, Google Calendar.

1. *Gmail.* Використання сервісу електронної пошти Gmail не є новим засобом для здобувачів вищої освіти та викладачів. Даний засіб зв'язку між студентами та педагогами. Gmail забезпечує швидку передачу даних, в тому числі і виконаних завдань, і поширення серед студентів необхідної для навчального процесу інформації (Карпенко, 2019).

Однак далеко не всі використовують доступні можливості, які значно полегшують організаційну роботу під час навчання. По-перше, це можливість створювати окремі папки з листами від різних відправників. Багато педагогів стикаються з проблемою переповненості своїх поштових скриньок та зі складністю відсортувати листи. Особливо це складно, коли надходять одночасно запити від різних студентів різних груп, курсів, факультетів. Це значно ускладнює швидку, якісну та ефективну перевірку завдань та відповіді на вхідні питання. Саме для цього сервіс надає можливість відсортувати користувачів у різні папки. Тобто викладач має змогу на початку навчання зібрати адреси електронних скриньок своїх студентів та одразу ж згрупувати їх. Таким чином значно полегшується пошук та перевірка завдань.

По-друге, в контексті вивчення англійської мови важливого значення набуває питання впровадження спілкування студентів з іноземними студентами або просто носіями мови. Такий прийом забезпечує поліпшення комунікаційних навичок, дозволяє перевірити та покращити свої практичні навички. Gmail – це сервіс доступний у багатьох країнах світу, тому саме з його допомогою може бути налагоджена подібна співпраця, що забезпечить краще засвоєння матеріалу. Є можливість створення певних груп, пересилання повідомлень. Таким чином викладач зможе контролювати даний процес.

2. *Google Class.* Цей сервіс теж є вже давно відомим та широко використовуваним. Хоча найбільш поширеним використання цієї платформи спостерігається саме серед фахівців у сфері молодшої та середньої базової освіти (Бондаренко), перспективним воно є і для використання в процесі вищої освіти.

Так, Google Class може забезпечувати ефективну здачу та перевірку завдань для самостійного опрацювання або робіт для контролю знань. Сервіс надає можливість викладачеві створювати різні «кімнати» для студентів різних груп, спеціальностей, факультетів, а також встановлювати кінцеву дату здачі завдань. Це значно оптимізує роботу, дозволяє запобігти дезінформації або упущення деталей здачі роботи здобувачами. В сервісі є можливість давати особисті коментарі та рекомендації окремому студентові до або після виконання роботи, оцінювати і одразу виставляти зароблені бали. Це звільняє викладача від потреби озвучувати бали чи оцінки усім особисто, витрачаю чи на це додатковий час. Здобувач має можливість одразу побачити свій результат, а також у разі необхідності виправити і відправити виконані вправи на повторну перевірку.

Це набуває особливого значення для викладання іноземної мови, адже збережений на пояснення завдання та додаткових моментів оцінювання час, викладач може витратити на практику розмовних навичок чи будь-яких інших вправ, які мають виконуватися у реальному часі. А періодичний зріз знань, оцінка рівня засвоєння матеріалу, перевірка словникового запасу чи грамотності – це необхідні елементи вивчення іноземної мови.

3. *Google Meet.* На рівні з використовуваними багатьма фахівцями сервісу Zoom великого поширення набуває і власний сервіс конференцій Google – Google Meet. Дана платформа має велику кількість переваг перед Zoom-платформою, тому в майбутньому може повністю замінити більшість сервісів для відео-зв'язку та проведення онлайн-занять.

Основними перевагами використання сервісу Google Meet є, по перше, можливість безперервного спілкування протягом 300 хв, порівняно із Zoom, де є обмеження на конференцію – до 40-ка хвилин. Також на інших платформах часто бувають обмеження на максимальну кількість доєднаних осіб – 100. Google Meet, у свою чергу, дозволяє одночасно доєднувати 150 осіб. Це є як можливістю проведення лекцій на курсах із кількістю студентів більше 100, як і проведення додаткових конференцій, міжвузівських та навіть міжнаціональних зустрічей. Ще однією проблемою багатьох інших використовуваних в онлайн-навчанні платформ є необхідність завантаження спеціального додатку на будь-який пристрій для встановлення зв'язку. Даний сервіс же дозволяє спілкуватись без спеціальних додатків, просто через будь-який браузер за своїм обліковим записом. Це звільняє як викладачів, так і студентів від скачування та встановлення додаткових додатків на смартфони, ноутбуки чи ПК.

Google Meet володіє усіма поширеними серед інших сервісів можливостями: показ екрану пристрою як у вигляді окремої певної вкладки, так і увесь пристрій та всі виконувані на пристрої дії; створення окремих кімнат з групами студентів для більш організованих або індивідуальних занять. Останнє є дуже важливим саме в контексті викладення іноземної мови, яка не вимагає великих аудиторій на заняттях, а навпаки – створює необхідність зменшувати групу виконавців певного завдання або роботи над певним проектом. Усі проведені заняття, пояснення можуть бути записані за допомогою додаткової функції запису конференції. До того ж, Гугл Міт може бути зв'язаний з іншими сервісами Google, зумовлюючи нові перспективні можливості для викладання дисципліни у закладі вищої освіти.

4. *Google Drive*. Це сервіс, який дозволяє завантажувати інформацію у різному вигляді у хмарне середовище. Ця платформа може забезпечувати сумісне користування певними документами одразу багатьма користувачами. Так, викладач має змогу завантажувати відео, малюнки, pdf-файли, документи тощо в це середовище, після чого надавати доступ студентам. Таким чином, можна ще ефективніше організувати роботу, виконання завдань.

Основним недоліком Google Drive є обмежений обсяг інформації, який можна на нього завантажити – 5 ГБ. Однак будь-який користувач має змогу за відносно невеликі гроші розширити свій простір. Це може й допомогти самому викладачеві позбутися проблеми пошуку необхідних даних на персональному комп'ютері або ноутбучі, тобто

може бути використаний у якості збереження інформації. Є можливість редагування доступу: повний або обмежений. Студенти можуть виступати у якості читача, коментаря або редактора, залежно від дозволу володаря документом та диском. Теж саме може бути виконане й в зворотному напрямку: студент може завантажувати окремі файли на диск, після чого може бути наданий доступ викладачеві для перевірки.

Google Drive може бути пов'язаний з Google Meet: записані відео конференцій можуть бути завантажені на диск, що звільняє від необхідності зберігати великі файли на інших носіях або викладення відео на додаткові платформи.

5. *Google Translate*. Це особливий сервіс для викладення іноземної мови. Це платформа для автоматичного перекладання тексту з будь-якої мови на будь-яку. Але сервіс дозволяє не тільки просто перекладати тексти. Тут є можливість прослухати правильну вимову тексту, зберегти слова по групах у спеціальні словники, додати перекладені слова у «вибране».

Робота з Google Translate може значно полегшити та оптимізувати роботу із лексикою та збагаченням словникового запасу під час вивчення іноземної мови, зокрема англійської.

6. *Google Forms*. Цей сервіс взагалі є дуже поширеним серед викладачів. Однак більшою популярністю він користується серед педагогів молодшої та середньої шкіл. Однак і для вищої освіти Google Forms є актуальним і перспективним сервісом. Він може бути використаний для проміжної перевірки знань серед здобувачів.

Google Forms забезпечує створення завдань як тестової, так і відкритої форми. Завдання можуть бути перевірені автоматично або залишені для перевірки викладачем. Якщо це тест з автоматичною перевіркою, то після його виконання студентом може одразу виставлятися оцінка, при цьому власник тесту може дозволяти студентові побачити свої помилки та правильні відповіді, або – ні. Також можливе встановлення обмеження по часу проходженню тесту, а також встановлення часових меж на приймання відповідей до певного часу. Це значно оптимізує перевірку знань студентів та збереження часу під час створення, проходження та перевірки завдань.

Для викладання іноземної мови можливе створення гугл-форм для перевірки знань студентів з навичок використання англійської мови, як і в лексичному, так і в граматичному напрямку.

7. *Google Slides*. Цей сервіс дозволяє створювати презентації та проекти в онлайн-форматі, при цьому з одночасною роботою над документом групою людей. Створення презентацій

є одним із моментів інтерактивізації навчання. Під час викладання іноземної мови дуже важливим є момент тренування використання мови не лише в напрямку вивчення та засвоєння навчальної програми, а й для розвитку уяви й творчості з використанням іноземної мови. це передбачає роботу над різноманітними проектами, які дуже зручно та популярно зараз втілювати за допомогою створення електронних презентацій.

Google Slides дозволяє одночасну роботу в реальному часі декількох студентів в реальному часі. Ця робота забезпечує не тільки підвищення навичок у візуалізації інформації, а й для розвитку комунікаційних навичок. Ця робота, наприклад, може бути контрольована викладачем. Може бути дане завдання контактувати між собою виключно на мові викладання (наприклад, англійська). Це дозволить поєднання одночасно декількох тренувань для поліпшення знань та вмінь студентів.

8. *Google Calendar*. Цей сервіс допомагає оптимізувати роботу викладача та студентів в напрямку тайм-менеджменту. У календарі можна позначати будь-яку дату для того, щоб назначити ту чи іншу подію. Наприклад, дату проведення конференції, семінару або практичного заняття тощо. Надавати доступ до власного календарю можна будь-якому користувачу.

Google Calendar можна використовувати у поєднанні з Google Meet, плануючи дату про-

ведення зустрічей викладача та здобувачів. Це дуже зручно в контексті планування освітнього процесу.

Висновки. Отже, підсумовуючи всю викладену вище інформацію, можна зробити висновок про те, що використання Google-сервісів є дуже зручним та перспективним для оптимізації освітнього процесу у вищих навчальних закладах. Деякі з них є особливо актуальними для викладання іноземних мов є деякі з них: Gmail, Google Translate, Google Slides тощо. Особливо ефективним для забезпечення освітнього процесу в закладах вищої освіти є комплексне використання різноманітних сервісів одночасно. Через те, що всі вони прив'язані до однієї платформи, з'являється можливість швидко переходити з використання одного сервісу до іншого, поєднувати та тим самим розширювати функції Google-сервісів. Саме тому нагальною є потреба оцінки даних можливостей, вивчення та оволодіння викладачами навичок роботи з сервісами для забезпечення не тільки ефективної освіти за дистанційної форми навчання, а й для організації освітнього процесу в умовах очного навчання навіть за денної форми освіти. Для студентів це теж матиме значні позитивні наслідки, дозволяючи зручно використовувати завдання, зв'язуватися з викладачем, передавати інформацію, засвоювати матеріал, підвищувати свій рівень знань з вивчення іноземної мови на різних спеціальностях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ali Mahdi Owayid, Lorna Uden. The Usage of Google Apps Services in Higher Education. *Communications in Computer and Information Science book series*. 2014. № 446. P. 95–104.
2. Alexander O Asomba. Factors Affecting Students' Use of Google Apps For Education In Developing Countries (A Case Study of University of Benin Undergraduates). *Academia.edu*. 2015.
3. Гладкова В., Панченко А., Панченко Г. Використання сервісів Google в управлінні закладом середньої освіти. Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету». 2017. № 3. С. 337–344.
4. Войтович Н. В., Найдьнова А. В. Використання хмарних технологій Google та сервісів web 2.0 в освітньому процесі. Дніпро : ДПТНЗ «Дніпровський центр ПТОТС», 2017. 113 с.
5. Беседина С.В. Використання у освітньому процесі сервісів Google як інноваційних засобів хмарних технологій. *Journal-AITU*, Т. 2020. № 2(51). С. 127–129.
6. Романишина О.Я., Гура А.М. Сервіси Google в світньому процесі підготовки майбутніх учителів природничих спеціальностей. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи*. 2019. № 3. С. 154–156.
7. Карпенко А.С. Використання сервісів Google Apps у процесі інформатизації закладу вищої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. № 71(3). С. 183–193.

REFERENCES

1. Ali Mahdi Owayid, Lorna Uden. The Usage of Google Apps Services in Higher Education. *Communications in Computer and Information Science book series*, 2014, № 446, pp. 95–104
2. Alexander O Asomba. Factors Affecting Students' Use of Google Apps For Education In Developing Countries (A Case Study of University of Benin Undergraduates). *Academia.edu*, 2015
3. Hladkova V., Panchenko A., Panchenko H. Vykorystannia servisiv Google v upravlinni zakladom serednoi osvity. [The use of Google services in the management of a secondary education institution]. *Electronic scientific publication "Open educational e-environment of a modern university"*, 2017, № 3, pp. 337–344 [in Ukrainian].
4. Voitovych N. V., Naidonova A. V. (2017) Vykorystannia khmarnykh tekhnolohii Google ta servisiv web 2.0 v osvithnomu protsesi. [The use of Google cloud technologies and web 2.0 services in the educational process]. *Dnipro : DPTNS "Dniprovsky center of PTOTS"* [in Ukrainian].

-
5. Biesiedina S.V. Vykorystannia u osvitnomu protsesi servisiv Google yak innovatsiinykh zasobiv khmarnykh tekhnolohii. [Use of Google services as innovative means of cloud technologies in the educational process]. *Jurnal-AITU, T*, 2020, № 2(51), pp. 127–129 [in Ukrainian].
 6. Romanyshyna O.Ia., Hura A.M. Servisy Google v svitnomu protsesi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pryrodnychkykh spetsialnostei. [Google services in the global process of training future teachers of natural sciences]. *Modern information technologies and innovative teaching methods: experience, trends, perspectives*, 2019, № 3, pp. 154–156 [in Ukrainian].
 7. Karpenko A.S. Vykorystannia servisiv Google Apps u protsesi informatyzatsii zakladu vyshchoi osvity. [Use of Google Apps services in the process of informatization of a higher education institution]. *Information technologies and teaching aids*, 2019, № 71(3), pp. 183–193 [in Ukrainian].